3 Yr. Degree/4 Yr. Honours 3rd Semester Examination, 2025 (CCFUP)

Subject : Sanskrit

Course: SANS3011 (MAJOR)

(Sanskrit Prose Literature)

Time: 3 Hours **Full Marks: 60**

The figures in the right hand margin indicate full marks.
Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

1. अधोनिर्दिष्टेषु प्रश्नेषु दशानां प्रश्नानामुत्तरं सुरगिरा देवनागरीलिपिमाश्रित्य प्रदेयम्। अत्र क, ख, ग – इति विभागत्रयं वर्तते। प्रति विभागतः न्युनतया प्रश्नत्रयमवश्यमेव समाधेयम् : 2×10=20

'क' विभागः

(a) 'कादम्बरी' शब्दस्य कोऽर्थः? कादम्बर्याः उत्तरार्धस्य रचयिता कः इति उच्यते?

(b) शुकनासः कः? तस्य पत्न्याः च पुत्रस्य नाम किम्?

(c) कादम्बरी काव्यस्य टीकाकारद्वयस्य नाम लिखता।

(d) ''अपरिणामोपशमो दारुण लक्ष्मीमदः''– 'लक्ष्मीमदः'–इति पदस्य कोऽर्थः? केन प्रसङ्गेन वाक्यमेवम् उल्लिखितम्।

(e) ''कष्टमनञ्जनवर्तिसाध्यमपरमैश्वर्यतिमिरान्धत्वम्''–इति पदस्य सन्धिविच्छेदः कार्यः।

'ख' विभागः

(f) 'शिवराजविजयः' इति गद्यकाव्ये कति निश्वासाः सन्ति? ग्रन्थकारस्य अपरं काव्यद्वयस्य नाम लिख्यताम्।

(g) ''योगिराडुत्थित इति, आयात इति च''–अत्र योगिराजस्य आकारः कीदृश आसीत्?

(h) 'शिवराजविजयः'–इति गद्यकाव्ये महाकालस्य कानिचित् वैशिष्टानि प्रतिपादयतु।

(i) शिवराजविजयस्य प्रथमनिश्वासे वर्णिताणां चतुर्णां काल्पनिकपात्राणां नाम लिखतु।

(j) 'रुदतीमवलोक्यस्माभिरपि'– पदस्य अस्य सन्धिविच्छेदं कुरु।

Please Turn Over

'ग' विभागः

(k) गद्यकाव्यस्य मुख्यभेदद्वयं किम्?—उदाहरणं प्रदेयम्।

(l) हर्षचरितस्य गद्यकाव्यस्य विषयवस्तु किमस्ति? अस्मिन् काव्ये कति उच्छ्वासाः वर्तन्ते?

(m) 'दशकुमारचरितम्'-इति गद्यकाव्ये कुमारचतुष्टयस्य नाम लिख्यताम्।

(n) धनपालेन विरचितस्य गद्यकाव्यस्य नाम किम्? तस्य समयकालः लिखतु।

(o) बाणभट्टस्य विषये प्रसिद्धं वाक्यं किमस्ति? तस्य पुत्रस्य नाम किम्?

2. अधःस्थितेषु प्रश्नेषु यथाकामं *प्रश्नचतुष्टयस्य* उत्तरं प्रदेयम्। तेषु प्रश्नेषु यथेच्छं *प्रश्नद्वयं* सुरगिरा समाधेयम्।

5×4=20

(a) अर्थः लिख्यताम्।

অর্থ লেখো।

इयं हि सुभटखड्गमण्डलोत्पलवनविभ्रमभ्रमरी लक्ष्मीः क्षीरसागरात् पारिजातपल्लवेभ्यो रागमिन्दुशकला-देकान्तवक्रतामुच्चैः श्रवसश्चञ्चलतां कालकूटान्मोहनशक्तिं मदिराया मदं कौस्तुभमणेरतिनैष्ठुर्य्यमित्येतानि सहवासपरिचयवशाद्विरहविनोदचिह्नानि गृहीत्वेवोद्गता।

(b) "राज्यविषविकारतन्द्रीप्रदा राजलक्ष्मी"—तात्पर्यं व्याख्येयम्।

(c) "अतिगहनं तमो यौवनप्रभवम्"—कः कं प्रति एवम् उक्तवान्? कथं यौवनप्रभवं तमो अतिगहनम्।

(d) अर्थः लिख्यताम्।

অর্থ লেখো।

तस्मिन् पर्वते आसीदेको महाकन्दरः। तस्मिन्नेव महामुनिरेकः समाधौ तिष्ठति स्म। कदा स समाधिमङ्गीकृतवानिति कोऽपि न वेत्ति। ग्रामणीग्रामीण-ग्रामाः समागत्य मध्ये मध्ये तं पूजयन्ति प्रणमन्ति स्तुवन्ति च – तं केचित् कपिल इति, अपरे लोमश इति, इतरे जैगीषव्य इति, अन्ये च मार्कण्डेय इति, विश्वसन्ति स्म। स एवायमधुना शिखरादवतरन् ब्रह्मचारी वटुभ्यामदर्शि।

(e) "मणिराकाशमण्डलस्य, चक्रवर्ती खेचर-चक्रस्य कुण्डल-माखण्डदिशः"—इत्यस्य किं तात्पर्यम्?

(f) संक्षिप्त टीका कार्या (यथेच्छम् एकम्):

সংক্ষিপ্ত টীকা লেখো (যেকোনো একটি) ঃ

दशकुमारचरितम् अथवा हर्षचरितम्

3. अधोनिर्दिष्टेषु प्रश्नेषु यथेच्छं प्रश्नद्वयस्य उत्तरं प्रदेयम्। 10×2=20

যেকোনো দুটি প্রশ্নের উত্তর দাও।

(a) चन्द्रापीडं प्रति शुकनासोपदेशाः लिख्यन्ताम्।

চন্দ্রাপীড়ের প্রতি শুকনাসের উপদেশ আলোচনা করো।

(b) ''बाणोच्छिष्टं जगत्सर्वम्''—सूक्तिरियं कादम्बर्य्यनुसारेण व्याख्यातव्या।

''बाणोच्छिष्टं जगत्सर्वम्''—কাদম্বরী অনুসারে প্রসিদ্ধ বাক্যটি ব্যাখ্যা করো।

(c) अम्बिकादत्तव्यासेन विरचितस्य 'शिवराजविजयः'—इति काव्यस्य प्रथमनिश्वासानुसरणे ब्रह्मचारिगुरोः चरित्रम् आलोच्यताम्।

অম্বিকাদত্ত ব্যাস রচিত শিবরাজবিজয় গদ্যকাব্যের প্রথমনিশ্বাস অনুসারে ব্রহ্মচারী গুরুর চরিত্রটি আলোচনা করো।

(d) संस्कृतगद्यसाहित्ये सुबन्धोः धनपालस्य च अवदानम् आलोच्यताम्।

সংস্কৃতগদ্যসাহিত্যে সুবন্ধু এবং ধনপালের অবদান আলোচনা করো।